

– Nguyễn Du đã tố cáo đanh thép những thế lực xấu xa, tàn bạo chà đạp lên con người. Đó là những thế lực lưu manh như kẻ buôn người họ Mã và thế lực đồng tiền.

Tác giả khinh bỉ và căm phẫn sâu sắc bọn buôn người, thể hiện qua cách miêu tả Mã Giám Sinh với cái nhìn mỉa mai, châm biếm, qua việc bóc trần bản chất giả dối, bất nhân, vì tiền của hắn. Mã Giám Sinh giả dối từ lai lịch xuất thân mù mờ, đến tính danh, tướng mạo. Mã Giám Sinh bất nhân trong hành động, trong thái độ đối xử với Kiều như một đồ vật đem bán, cân đong, đo đếm cả sắc tài. Mã bất nhân trong thái độ lạnh lùng vô cảm trước gia cảnh của Kiều. Bản chất vì tiền của Mã Giám Sinh bộc lộ qua hành động mặc cả, keo kiệt, đê tiện khi mua Kiều.

Nguyễn Du tố cáo thế lực đồng tiền chà đạp lên con người, thể hiện qua lời nhận xét : "Tiền lung đã săn việc gì chẳng xong". Lời nhận xét có vẻ khách quan nhưng chưa đựng trong đó cả sự chua xót, căm phẫn. Tác giả lên án thế lực đồng tiền đã biến nhan sắc thành món hàng tui nhục, biến kẻ táng tận lương tâm thành kẻ mẫn nguyện, tự đắc. Đồng tiền có thể đổi trắng thay đen. Những thế lực tàn bạo "trong tay đã săn đồng tiền", cùng với thế lực quan lại xấu xa đã vào hùa với nhau tàn phá gia đình Kiều, tàn phá cuộc đời Kiều.

– Nguyễn Du đau đớn, xót xa trước thực trạng con người bị hạ thấp, bị chà đạp về nhân phẩm. Với "sự cảm thông lạ lùng", nhà thơ như hoá thân vào nhân vật để nói lên nỗi đau đớn, tui hổ của Kiều. Những câu thơ "Nỗi mình thêm tức nỗi nhà – Thêm hoa một bước lệ hoa mấy hàng", "Ngừng hoa bóng hẹn trông gương mặt dày" là lời kể của Nguyễn Du hay là chính nỗi lòng xót đau tui nhục của Kiều đang cất lên tiếng nói ? Chính tấm lòng nhân đạo của nhà đại thi hào làm cho "lời văn tả ra như máu chảy ở đầu ngọn bút, nước mắt thấm ở trên tờ giấy, khiến ai đọc đến cũng phải thầm thía ngậm ngùi, đau đớn như đứt ruột" (Mộng Liên Đường chủ nhân).

– Trong bi kịch về nhân phẩm của con người, Nguyễn Du vẫn nhận ra con người ý thức về nhân phẩm. Ở hoàn cảnh bị biến thành món hàng tội nghiệp, Thuý Kiều buôn rầu, tui hổ. Nàng sương sùng trong bước đi "ngại ngùng", ê chề trong cảm giác "thẹn" trước hoa và "mặt dày" trước gương. Là một người ý thức được nhân phẩm, Thuý Kiều đau uất trước cảnh đời ngang trái – đau khi nghĩ tới "nỗi mình" tình duyên dang dở, uất bởi "nỗi nhà" bị vu oan giá hoạ. Ý thức về nhân phẩm là một trong những biểu hiện sâu sắc của chủ nghĩa nhân đạo Nguyễn Du.

TRAU DỒI VỐN TỪ

Bài tập

1. **Bài tập 1**, trang 101, SGK.
2. **Bài tập 2**, trang 101 – 102, SGK.
3. **Bài tập 3**, trang 102, SGK.
4. **Bài tập 4**, trang 102, SGK.
5. **Bài tập 5**, trang 103, SGK.
6. **Bài tập 6**, trang 103, SGK.
7. **Bài tập 7**, trang 103, SGK.
8. **Bài tập 8**, trang 104, SGK.
9. **Bài tập 9**, trang 104, SGK.
10. Xác định lỗi diễn đạt trong những câu sau đây và tìm cách chữa lại cho đúng :
 - a) *Anh ấy không còn tự tin vào mình nữa.*
 - b) *Tiền đạo ấy tin tưởng rằng mình sẽ bị treo giày ít nhất 3 trận.*
11. Cho hai câu :
 - a) *Nó treo giày trên hàng rào, phơi một lúc cho khô.*
 - b) *Sang năm, anh ấy định treo giày, giãn biệt nghiệp quần đùi áo sơ.*Hãy cho biết trong câu nào *treo giày* được dùng với nghĩa gốc, trong câu nào *treo giày* được dùng với nghĩa chuyển và cho biết nghĩa chuyển này đã được hình thành theo phương thức nào ?

Gợi ý làm bài

1. Em hãy dựa vào nghĩa của từng từ để chọn cách giải thích đúng.
2. Xác định nghĩa của yếu tố Hán Việt.
 - a) *Tuyệt :*
 - dứt, không còn gì, chẳng hạn như *tuyệt chủng* (bị mất hẳn nòi giống) ;
 - cực kì, nhất, chẳng hạn như *tuyệt đỉnh* (điểm cao nhất, mức cao nhất).
 - b) *Đồng :*
 - cùng nhau, giống nhau, chẳng hạn như *đồng âm* (có âm giống nhau) ;